

A kriminalisztika és a rendészettudomány határterületei

HAUTZINGER Zoltán

Az alkalmazott tudományok jelentősége abban áll, hogy gyakorlati hasznosulásuk milyen társadalmilag fontos eredményekkel szolgál. Ez közös jellemzője a bűnügyi tudományok körébe tartozó kriminalisztikának, valamint a közigazgatási és büntetőjogi kérdésekre egyaránt érzékeny rendészettudománynak. Jelen tanulmány e két terület hasonló és különböző jegyeire keres példákat, és megállapítja, hogy mindkét diszciplína összetettsége miatt alkalmas arra, hogy más tudományterületekről származó eredményeket építsen be gyakorlatába, és szolgálja a közösségi érdekeket.

„A tudomány az emberi kultúra épületének mintegy a szilárd váza, amely a bolthajtásokat összetartja.”

(Kornis Gyula)

Az emberi tudás nemcsak az egyes cselekvések eredményeiben ölt testet, hanem a tevékenységek, magatartások vagy körülmények, állapotok rendszerezésének képességében is. A tudomány definiálása kapcsán érdemes Kornis Gyula meghatározásához visszanyúlni, amely szerint maga a tudomány minden olyan tevékenységet feltételez, amely igaz ismeretek megszerzésére irányul. Ebben az értelemben tehát a tudomány nem kész, már megállapított ismeretek foglalata, hanem folytonos kutatás új igazságok után.¹

A tudomány meghatározása és az egyes tudományágak rendszerezése különösen érdekes lehet, ha konkrétan egy diszciplína mibenlétét kell meghatározni, avagy két tudományág közötti hasonlóságokat vagy különbözőségeket kell megmutatni. Másképp fogalmazva: a különböző diszciplínák tudományos közvélemény által egységesen elfogadott rendszerezésének elengedhetetlen előfeltétele a tudományágak közötti határvonalak kijelölése.² Számottevő lehet ez a rendszertani interpretáció két olyan alkalmazott tudomány esetében, mint a kriminalisztika és a rendészettudomány, amelyek tekintetében nem hagyható figyelmen kívül a meglévő ismeretek gyakorlati hasznosíthatósága.

A rendészettudomány mibenléte és fejlődése

A rendészettudomány mibenléte hosszú ideig a közigazgatás-tudományban nyert értelmezést, amikor is a rendészettudomány (így a közigazgatás-tudomány) vizsgálódá-

1 Kornis (1943) 24.

2 Gőcze (2014) 241.

sának tárgya a feudális abszolutizmus rendőrállama volt.³ A vonatkozó tudományos érdeklődés egy olyan állammodell („Polizeistaat”) köré fókuszált, amelyben a közigazgatás működését nem szorították keretek közé, és amelyben a közjog jellege a törvényhozás és az igazgatás összeolvasztása révén az állam mindenhatóságában öltött testet. Ennélfogva a rendészet tudománya tulajdonképpen az államtudománnyal volt azonos.⁴

A közigazgatás-tudományon belül a rendőrállami vonal a jogállam eszméjének megerősödésével került háttérbe, pontosabban egy olyan közigazgatási irányzat felerősödésével, amelynek alapelveit az államhatalmi ágak szétválasztására alapozták. Ettől az időszaktól kezdve a rendészet fogalma is átértékelődött. Karvasy Ágost a 19. század derekán a közrendészeti tudományt („Polizeiwissenschaft”) olyan elvek összességéként foglalta össze, amelyek „alkalmazása által az államban a fenyegetődző veszélyek és háborítások közvetlenül elháríthattnak, azoknak káros következtetései megszüntetteknek vagy enyhítetteknek, és az emberek finomabb szükségletei, melyeket a magasabb mieltség kíván, kielégítettek.”⁵

A rendészetelméleti munkák az államszervezési kérdések helyett egy tevékenységorientált szakigazgatási rendszert kezdtek vizsgálni, középpontjába olyan hatósági funkciók kerültek, mint a jogsértések megelőzése, a társadalmi rendet fenyegető veszélyek elhárítása, a káros következmények megszüntetése.⁶ A rendészetnek két alrendszerét különböztették meg. A közigazgatási rendészet alapvetően a közigazgatás fejlesztési felteteleinek létesítésére irányzott tevékenységének védelmét jelentette, míg a közbiztonsági rendészet lényege abban állt, hogy megóvja a közrendet az emberi természetben rejlő féktelen erő kitörésétől vagy az egyéb, egyes emberek biztonságát veszélyeztető cselekvéstől.⁷ A rendészet a közigazgatás működésének követőjeként annak gyakorlati sikerét biztosította az emberi cselekvésből vagy mulasztásból eredő veszélyek ellenében.⁸

A rendészeti funkciók a 20. század rendészetelméleti munkáiban sem változtak, azaz a rendészet tudománya továbbra is alapvetően a közrendhez és a közbiztonsághoz kapcsolódó kérdések köré összpontosult.⁹ Jelentős változásként értékelhető ugyanakkor, hogy egyes szerzők a rendészetet a rendőrség szervezetével összekapcsolták. Concha Győző szerint a rendőrség feladata abban áll, hogy az állami rend, illetőleg az állami szervek működése ne háborítsassék, hogy azok működését tényleg, esetleg külső erővel is lehetségessé tegye egyesek vagy tömegek gonosz szándékú támadása és az elemi erők hatalma ellenében.¹⁰ Ezt az álláspontot osztotta – igaz, kiegészítésekkel és módosításokkal – Tomcsányi Móric¹¹ is, Nagy Valér pedig egyenesen azt állította, hogy a különálló rendőri tudománynak azért van létjogosultsága, mert a rendőri szervezetben és tevé-

3 Szamel (1977) 14.

4 Stein-Kautz (1871) 105.

5 Karvasy (1870) 1.

6 Pauler Tivadar ezt úgy fogalmazta meg, hogy „a rendészeti politika vagy rendészettan azon elvek rendszeres foglaltja, melyek szerint a belbátorságot és a polgári rendet fenyegető veszélyek közvetlenül elhárítandók, azoknak káros következményeik megszüntetendők”. Lásd Pauler (1871) 248.

7 Grünwald (1884) 176.

8 Vö. Kiss (1896) 4.

9 A rendészet fogalmi meghatározása kapcsán lásd bővebben Sallai (2008) 388–391.

10 Concha (1935) 128.

11 Tomcsányi (1929) 1.

kenységben minden más közigazgatási szervezettől és tevékenységtől elütő oly intézmények és működések foglaltatnak, amelyekről a többi közigazgatási szervezetektől és működésektől elkülönítve lehet csak jogászai és gyakorlati fejtegetésekbe bocsátkozni.¹²

A rendészet és a rendőri tevékenység összemosása és elhatárolása ezt követően rendszeres kérdésként merült fel a közigazgatás tudományán belül. Magyar Zoltán a rendészet meghatározásának középpontjába a közigazgatási szervezetellenességet helyezi, amelynek elhárítása kapcsán feladatként jelöli meg a közrend megőrzését és helyreállítását, a közbiztonság fenntartását, az állam, az alkotmány, a törvény és a társadalmi rend veszélyeztetésére irányuló cselekedetek és törekvések megakadályozását (államrendészet), a közigazgatás műveinek és működésének védelmét és egyes hatósági engedélyek kiadását (közigazgatási rendészet), a bűntettek kiderítésében és üldözésében való közreműködést (igazságügyi rendészet), valamint a közigazgatási hatóságok elé utalt kihágási ügyekben való bíraskodást (rendőri büntetőbíráskodás).¹³

A rendészet tudományos értelmezése napjaink magyar jogirodalmában jelentős mértékben már nem változott. Az általános fogalomként elfogadott szameli tézis lényegében a 20. század derekára kialakult elvekre épül. E szerint a rendészet olyan állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul.¹⁴ A rendészet tehát – a végrehajtó hatalomhoz kapcsolódóan – közigazgatási szervek által végzett, alapvetően hatósági jogalkalmazásban vagy hatósági intézkedésben megnyilvánuló tevékenység.¹⁵

A rendészettudomány aktuális helyzetére vonatkozóan ugyanakkor Korinek László találóan úgy fogalmazott, hogy az – több száz éves múlttal rendelkező, de újra felfedezett diszciplínaként – a bűnügyi tudományok és a közigazgatás-tudomány közös határterületén helyezkedik el.¹⁶ Ehhez később még hozzátette, hogy a rendészettudományra vár az a feladat, hogy a rendészet jogát, a rendészet szervezetét és annak működését interdiszciplináris megközelítéssel tárja fel, vegye birtokba a rendészeti igazgatásnak azokat a területeit, amelyek eddig nem kaphattak tudományos kontrollt.¹⁷ Ezzel hozható összefüggésbe Finszter Géza álláspontja is, miszerint tartalmi meghatározás szerint a rendészettudomány a rendészetre vonatkozó, kritikailag igazolt, tudományos módszerekkel megszerzett és kialakított fogalmakkal leírt ismeretek rendszerezett összessége, amely lehetővé teszi a rendészet más társadalmi komplexumokkal való kapcsolatainak tanulmányozását. Formai meghatározásában a rendészettudomány önálló tárgya a rendészeti igazgatás, mint az egyéb társadalmi komplexumoktól elkülönülő rendészeti rendszer, és a más társadalomtudományok által kifejlesztett metodikáktól különböző módszertan.¹⁸

12 Nagy (1928) 11.

13 Magyar (1942) 564–566.

14 Szameli (1992) 8.

15 Rózsás (2014) 14.

16 Korinek (2007) 1570.

17 Korinek (2010) 277.

18 Finszter (2014) 51.

A rendészettudomány napjainkban tehát egy olyan interdiszciplináris tudomány, amely a közigazgatás-tudomány gyökereként, a feudális rendőrállam módszertanából a modern rendészeti igazgatást mint más társadalomtudományoktól elhatárolható alrendszerként vizsgálja. Fontos azonban megjegyezni, hogy a rendészet sem a múltban, sem napjainkban nem szorítkozik kizárólagosan a rendőrség működésének vizsgálatára. Középpontjában a rendőrséget is magában foglaló igazgatási rendszer áll, és egyik alapvető sajátossága a biztonság tárgyköréhez köthető jelenségek elméleti megközelítése, ennek során sokszor valamely ismeret hiányából, és nem a praktikumból indul ki. A gyakorlati ismereteket elméleti tudássá fejleszti, egymástól megkülönbözteti és társadalmi kontextusba helyezi.¹⁹ S minthogy a rendészeti szakirodalom a közrend és a közbiztonság kulcsfogalmai köré épül, a rendészet lényege továbbra is a veszélyelhárítás, a rendészettől elkülönülő funkció a bűncselekmények megakadályozása és felderítése.²⁰

A kriminalisztika mint tudomány

A kriminalisztika tudományát gazdagító művek sorát gazdagítva Sellye Ferenc – még a 20. század első felében – úgy foglalt állást, hogy az lényegében a kriminológia körébe tartozó tapasztalati tudomány, módszere az indukcióval vegyes dedukció, tárgya a büntettes kiléte, a büntetendő cselekmény elkövetési módja, amit taktikai szabályokkal és technikai eljárásokkal kell kipuhatolni és megállapítani, feladata pedig meghatározni, ki a büntettes és mi az elkövetési mód.²¹ Sellye állítása már abban az időben is vitatható volt, hiszen a kriminalisztika és a kriminológia két önálló ágazata a bűnügyi tudományoknak. A későbbi munkák ezt a fajta elkülönítést már következetesen kezelik. Viski László definíciója szerint a kriminalisztika – mint a bűnügyi nyomozástan – a bűncselekmények nyomozásának, felderítésének tudománya. Célja, hogy a tételes jog által meghatározott keretekben olyan módszereket és eljárásokat dolgozzon ki, amelyek segítségével a készülő bűncselekmények leleplezhetők, megakadályozhatók, a már elkövetett bűncselekmények felderíthetők, elkövetőjük kiléte megállapítható és tettéért felelősségre vonható. A kriminalisztika vizsgálódási és alkalmazási körét a tételes (büntető)jog határozza meg, ezért a kriminalisztika a büntetőjogi tudományok mellett elhelyezkedő, a bűnözés kérdéseit nem dogmatikai alapon, hanem az annak tényleges megnyilvánulásait tanulmányozó bűnügyi tudományok egyike.²²

Katona Géza és Kertész Imre a fentieknél találójban fogalmaznak, mikor azt állítják, hogy a kriminalisztika feladata a bűncselekményekhez kapcsolódó „névjegyek” felkutatása.²³ Meghatározásuk ezzel illeszkedik hivatkozott művük gyakorlatias jellegére, amelyben a bűnügyi nyomozás tudományát egyes – esetenként közismert – bűneseteken keresztül mutatják be. A kriminalisztika fejlődésével egyébként a vonatkozó tudomány számára egyre inkább nyilvánvalóvá vált a diszciplína sokszínűsége és nem-

19 Balla (2014) 11.

20 Patyi (2013) 147.

21 Sellye (1936) 5.

22 Viski (1961) 8.

23 Katona–Kertész (1979) 9.

zetköziesedése. Ezt emeli ki Bócz Endre is, aki szerint a „kriminalisztika” elnevezés használata ugyan mind a mai napig nem tekinthető általánosnak, kétségtelen, hogy világszerte egyévé tartozóként kezelik azokat az ismereteket, amelyek a bűncselekmények kiderítése, elkövetőik kézre kerítése, a vonatkozó tények bebizonyítása körében a bírósági eljárás előkészítése és lefolytatása során használatosak.²⁴

A bűnügyi nyomozás tudományának legújabb monografikus feldolgozása a kriminalisztika lényegét főként gyakorlati, részben elméleti tanként határozza meg. Ehhez Fenyvesi Csaba hozzáteszi, a kriminalisztika tudományos művelésének legfontosabb pillére, hogy annak eredményei világosan és gyorsan megmutatkozhatnak a modern államok igazságszolgáltatásában, így a mindennapi életvitelben. Egyetemes kutatási eredmények születhetnek, hiszen a tényfelderítés a világ minden pontján azonos követelményekkel bír, a vizsgálat tárgyai azonosak, a kidolgozott módszertanok az összes földrészen egyaránt hasznosíthatók, lényegében globális hatással bírnak.²⁵

A kriminalisztika és a rendészettudomány kapcsolódási pontjai

A két, fentebb definiált tudományterület elsődleges hasonlósága, hogy az empiriára fókuszálnak. Mindkét diszciplína eredményei a gyakorlatban hasznosulnak, kutatási tárgyak aktuális és tényleges jelenségeire koncentrálnak, elméleti művelésük csak részben tér el a praxistól. A kriminalisztika és a rendészettudomány ugyanakkor nem pusztán gyakorlati tapasztalatok összességét jelenti, hanem azok tudományos igényű rendszerezését és vizsgálatát, a meglévő ismeretek szintetizálását és alapvető törvényszerűségek megállapítását.

Kapcsolódási pontként értékelhető az is, hogy mindkét tudomány vizsgálódásának középpontjában értelmezhető a hatósági kompetencia. Déri Pál szerint például a mai értelemben vett modern rendőrség a tudomány és technika egyik kiemelkedő fejlődési szakaszában, a 20. század első évtizedeire alakult ki. Erre az időszakra esik olyan technikai vívmányok elterjedése, mint a fényképezőgép, a telefon, a gépkocsi stb. Mindezek adaptálása, majd az azonosító módszerek, közöttük a daktiloszófia bevezetése nagy hatással volt a rendőrség szervezeti felállítására, szolgálati rendszerére, nyomozási taktikájára. A kriminalisztika mint új tudomány azért vonult be viszonylag rövid idő alatt a rendőrség fegyvertárába, mert történelmi szükségszerűséggé vált a társadalom hathatósabb védelme, ezen belül a bűnüldözés eredményességének növelése.²⁶ Déri megállapításai egyben azt is igazolják, hogy a rendészet fejlesztésének egyik katalizátora volt a kriminalisztika, és ez nemcsak az egyes rendészeti tevékenységek kialakulására volt hatással, hanem a meglévő szervezet átalakítására is.

A vizsgált tudományterületek közötti átjárhatóság megmutatkozik a rendészet kriminalisztikára gyakorolt hatásában is. A rendészeti igazgatás ugyanis fontos normatív

²⁴ Bócz (2004) 27.

²⁵ Fenyvesi (2014) 13.

²⁶ Déri-Budai (1991) 15.

terepe a bűnügyi nyomozástannak.²⁷ A büntető eljárásjog szakirodalmában a legalitást az államnak a bűnös magatartások üldözésére vonatkozó kötelezettségeként határozza meg, míg az officialitást a hatósági hatáskörök e kötelezettség teljesítéséhez rendelkezésként jelöli meg.²⁸ A nyomozási cselekmények lefolytatására vonatkozó praktikák viszont nem a büntetőjogi (főleg büntető eljárásjogi) tudományokból ismerhetők meg. Különösen igaz ez a nyomozás során érvényesülő alapvető elvekre, avagy a bűncselekmény feltételezett elkövetőjével szemben alkalmazható kényszerítő eszközökre, amelyek esetében csak néhány rendelkezést találunk a büntető perjogban (pl. elfogás, testi kényszer alkalmazása).

A hatósági kompetencia primátusából eredő közös jegyek miatt szinte azonos alap-
tézisek állíthatók fel a bűnügyi nyomozás és a rendészeti beavatkozás végrehajtására vonatkozóan. Mindkét terület esetén meghatározó a jogszabályhoz kötöttség elve (törvényesség), a szakszerűség és az arányosság triásza, amelyek egymást erősítve írják elő, hogy az adott nyomozási cselekménynek vagy rendészeti intézkedésnek a hatályos normák betartásával, a kitűzött cél eléréséhez szükséges beavatkozás megválasztásával és elégséges jogkorlátozással, az intézkedéssel nem érintett jogok tiszteletben tartására való tekintettel kell megvalósulnia. Szintén fontos követelményként fogalmazható meg a hatósági cselekvések (intézkedések, egyéb nyomozati vagy rendészeti tevékenységek) dokumentálhatósága, valamint a hatósági fellépés érdekében biztosítandó szervezeti mobilitás is. Utóbbiakhoz mind a kriminalisztika, mind a rendészet terén lényeges cél, az eljárás vagy intézkedés sikere kapcsolódik.

A rendészettudomány és a kriminalisztika jövőbeni fejlesztési lehetőségei is mutatnak hasonló jegyeket. Amíg azonban ezek a futurisztikus tendenciák elsősorban a bűnüldözés tudományán belül kaptak bővebb értelmezést, addig a rendészettudományra vonatkozóan hasonló jövődőléssel eddig még nem találkozhattunk. Ennélfogva – Fenyvesi Csaba munkáiból²⁹ kiindulva – érdemes megvizsgálni azokat a kriminalisztikai tendenciákat, amelyek a rendészettudományra is kihathatnak. Ilyen lehet mindenekelőtt a nemzetköziesedés, a minőségi specializálódás (expertizálódás) és a privatizálódás. A nemzetköziesedés nemcsak a határon átnyúló bűnügyi vagy rendészeti jelenségek kezelésében, hanem az egyes államokban elért eredmények szélesebb körű alkalmazhatóságában is megnyilvánulhat. A minőségi specializálódás az egyes ügyekhez esetenként szükséges különös szakértelem biztosítását jelenti, míg a privatizálódás a magánszektor szélesebb körű bevonhatóságára irányítja a figyelmet.

A kriminalisztika és a rendészettudomány elhatárolásának lehetőségei

Két tudományág összehasonlításakor a meglévő hasonlóságokon túlmenően az elhatárolási szempontokra is figyelemmel kell lenni. Bár a kriminalisztika és a rendé-

27 Különösen igaz ez az ún. nyomozási rendeletre: 23/2003. (VI. 24.) BM–IM együttes rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól.

28 A legalitás, officialitás alapelveinek részletes tudományos vitájáról lásd bővebben Herke (2008) 9–19.

29 Fenyvesi Csaba monografikus szinten ebbéli nézeteit először 2008-ban publikálta. Lásd Fenyvesi (2008) 233–240.

szettudomány is multidiszciplinaritásuknál fogva alkalmazzák más alap- és alkalmazott tudományok eredményeit, ezt más-más körben teszik. A rendészet kutatóinak a kriminalisztika tudományán (illetve a bűnügyi tudományokon) kívül figyelmet kell fordítaniuk például a közjogi tudományokra (különösen jó lenne a közrend, közbiztonság megnyugtató fogalmi meghatározása), a közgazdaság-tudományra (a rendészet finanszírozhatósága), a szociológiára (különösen az egyes statisztikai kérdésekre), a pszichológiára (intézkedés-lélektanra) és egyes orvostudományi módszerekre (mint a migrációs egészségügy, avagy legújabbban a műveleti medicina). Ezek mellett a rendészet érdeklődési körébe tartoznak továbbá az egyes rendészeti alágazatokat (határrendészet, közlekedésrendészet, katasztrófarendészet stb.) meghatározó természettudományos vizsgálati eredmények is (biometria, informatika, mérnöki tudomány stb.). A kriminalisztika követői az egyes társtudományokat kisebb spektrumban, kizárólag a bűnüldözés szolgálatában alkalmazzák. A pszichológia például segítséget nyújt a profilalkotás vagy az elmeműködés vizsgálata során, az orvostudomány az igazságügyi szakértői kérdések megválaszolásánál, míg a biológia (biometria) a további személyazonosításnál.

Eltérő a két tudomány általános funkciója is. A kriminalisztika mint ténytudomány elsősorban *post factum* diszciplína, azaz a bűncselekmény elkövetését követő nyomozásra, vagy egyéb bűnüldözői munkára koncentrál. A rendészettudomány funkciója ugyanakkor ehhez képest összetettebb. A közbiztonság védelme – a bűnüldözéshez hasonlóan – elsősorban *post factum*,³⁰ a közrend fenntartása és biztosítása inkább proaktív jegyekkel jellemezhető. Szintén előremutató vizsgálati munkaként aposztrofálható a rendészeti igazgatás (szervezetrendszer, humán erőforrás-gazdálkodás stb.) fejlesztéséhez kapcsolódó vizsgálódások, nem beszélve – sajátosan a kriminalisztikához kapcsolódóan – a bűnmegelőzésről. Amíg ugyanis a preventív funkció a kriminalisztika eredményes megvalósulásának pozitív hozadéka, addig ez valós rendészeti szerepkör is, amelynek alanyai között egyszerre kell tudni értelmezni a rendészeti szerveket és az állami, társadalmi szféra egyéb szereplőit. A rendészeti gyakorlati tudás (az elméleti és mesterségbeli tudás mellett) képes a rendészetben valószínűsíthető események jövőbeli alakulását megbízható pontossággal előrevetíteni, a jövőbeni fellépésre a jelenben reagálni.³¹

A fentiekből fakadóan határolható el a két tudományhoz kapcsolódó intézményrendszer is. A kriminalisztika – minthogy az Bócz Endre értelmezésében voltaképpen a büntetőeljárás jog módszertana³² – elsősorban a büntetőeljárás hatóságokhoz, így a nyomozó hatósághoz, az ügyészséghez és a bírósághoz (esetenként bizonyítási eszközként a meglévő szakértői hálózathoz) kapcsolódik. A rendészet azonban nem jelent egyetlen szervezetet, nem azonosítható egyetlen funkcióval és nem írható le egyetlen szakmaként. A rendészet szélesebb meghatározásába a közigazgatási hatósági jogkörök is beletartoznak, de – egyetértve Finszter Gézával – úgy vélem, kizárólag a rendészeti szerveknek van arra monopóliumuk, hogy a veszélyt fizikai erővel elhárítsák,

30 Christián (2014) 37.

31 Virányi (2012) 28.

32 Bócz (2008) 20.

a kiszabott szankcióknak hatósági kényszer alkalmazásával is érvényt szerezzenek.³³ Nem szabad továbbá figyelmen kívül hagyni a rendészet társadalmasítása okán a közösségi rendészethez és az önkormányzati rendészethez kapcsolódó szervezeti kereteket sem.³⁴

Konklúzió

Az alkalmazott tudományok jelentősége abban áll, hogy gyakorlati hasznosulásuk milyen társadalmilag fontos eredményekkel szolgál. Ez közös jellemzője a bűnügyi tudományok körébe tartozó kriminalisztikának, valamint a közigazgatási és büntetőjogi kérdésekre egyaránt érzékeny rendészettudománynak. További kapcsolódási pontokként jelölhetők meg a vizsgált tevékenység mögött szükségszerűen meglévő hatósági kompetencia (állami fellépés primátusa), a tevékenységre vonatkozó alaptézisek azonnossága, illetve a két tudomány fejlesztésében megmutatkozó kölcsönösség és hasonló irányok. Elhatárolási területet jelent ugyanakkor az egyes ismeretek alkalmazásának célja, funkciója és köre, ebből adódóan a tudományos eredményeket adaptáló intézményrendszer is.

Bárhogy is rendszerezük a közös és különböző tényezőket, mindkét tudomány olyan kérdések köré építhető, amelyek egymást erősítve, fejlesztési lehetőségeikre kölcsönösen kihatva alkalmazhatók. Mind a kriminalisztika, mind a rendészettudomány összetett tudományos volta miatt alkalmas arra, hogy más tudományterületekről származó eredményeket építsen be gyakorlatába, és komplexitásában szolgálja a közösségi érdekeket.

IRODALOMJEGYZÉK

- Balla Zoltán (2014): A rendészet kérdései. In: *Belügyi Szemle*, 62. évf. 10. sz. 5–19.
- Bócz Endre (szerk.) (2004): *Kriminalisztika 1*. Budapest, BM Duna Palota és Kiadó.
- Bócz Endre (2008): *Kriminalisztika a tárgyalóteremben*. Budapest, Magyar Közlöny Kiadó.
- Christián László (szerk.) (2014): *A magánbiztonság alapjai*. Budapest, NKE.
- Christián László (2011): *A rendészet alapvonalai, önkormányzati rendőrség*. Győr, Universitas-Győr Nonprofit Kft.
- Concha Győző (1935): A rendőrség természete és állása szabad államban. In: *Hatvan év tudományos mozgalmi között. Concha Győző összegyűjtött értekezései és bírálatai*. Budapest, MTA.
- Déri Pál – Budai Attila (1991): *Korszerű bűnüldözés*. Budapest, ORFK.
- Fenyvesi Csaba (2008): *Szembesítés. Szemtől szembe a bűnügyekben*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó.
- Fenyvesi Csaba (2014): *A kriminalisztika tendenciái*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó.
- Finszter Géza (2003): *A rendészet elmélete*. Budapest, KJK-KERSZÖV.
- Finszter Géza (2014): *Rendészetelmélet*. Budapest, NKE.
- Gócze István (2014): Lehet és kell-e rendszerezni a tudományokat? In: *Hadtudományi Szemle*, 7. évf. 3. sz. 232–250.

33 Finszter (2003) 106.

34 Vö. Christián (2011) 186.

- Grünwald Béla (1884): *A közigazgatás és a személyi élet*. Budapest, Ráth Mór.
- Herke Csongor (2008): *Megállapodások a büntetőperben*. Pécs, PTE.
- Karvasy Ágost (1870): *A közrendészeti tudomány és a kulturpolitika*. Pest, Athenaeum.
- Katona Géza – Kertész Imre (1979): *A bűn nyomában*. Budapest, RTV–Minerva.
- Kiss Mihály (1896): Közrendészet. A rendészet és közigazgatás. In: *Magyar Közigazgatás*, 18. sz. 4–5.
- Korinek László (2007): A bűnügyi tudományok helyzete. In: *Magyar Tudomány*, 168. évf. 12. sz. 1570–1576.
- Korinek László (2010): *Kriminológia I*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.
- Kornis Gyula (1943): *A tudományos gondolkodás. A tudós lelki akarata*. Budapest, Franklin Társulat.
- Magyary Zoltán (1942): *Magyar Közigazgatás*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.
- Nagy Valér (1928): Van-e külön rendőri tudomány? In: *Rendőr*, 11–12.
- Patyi András (2013): A rendészeti igazgatás és a rendészeti jog alapjai. In Lapsánszky András (szerk.): *Közigazgatási jog. Fejezetek szakigazgatásaink köréből*. I. kötet. Budapest, CompLex Kiadó.
- Pauler Tivadar (1871): *Jog és államtudományok encyclopaediája*. Pest, Athenaeum.
- Tomcsányi Mór (1929): *Rendészet, közigazgatás, bírói jogvédelem*. Budapest, MTA.
- Rózsás Eszter (2014): *Közigazgatási jog. Különös rész II*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó.
- Sallai János (2008): Néhány rendészeti fogalom a múltból. In: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények IX*. Pécs, MHTT.
- Sellye János (1936): *A kriminalisztika alaptézisei*. Budapest, Arany János Nyomda.
- Stein Lőrincz – Kautz Gusztáv (1871): *Államigazgatás és igazgatási jog alapvonalai*. Pest, Ráth Mór.
- Szamel Lajos (1977): *A magyar közigazgatás-tudomány*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- Szamel Lajos (1992): Jogállamiság és rendészet. In: *Rendészeti Szemle*, 30. évf. 3. sz. 3–21.
- Virányi Gergely (2012): Aktualizált gondolatok a rendészettudományhoz. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *A rendészettudomány határkövei*. Pécs, MHTT.
- Viski László (szerk.) (1961): *A kriminalisztika*. Budapest, BM.

SUMMARY

Frontiers of Criminalistics and Police Sciences

HAUTZINGER Zoltán

The importance of applied sciences depends on what socially significant results are provided in the course of their practical use. This is a common feature of criminalistics belonging to the criminal sciences and law enforcement studies highly influenced by administrative and criminal issues. This study intends to highlight the similarities and dissimilarities between these two disciplines, while also stating that due to their complexity they are capable of implementing the results of other disciplines and thereby serving common interests.